katholiek vervaardigd zijn; en b) oftewel goedgekeurd zijn door de Heilige Stoel oftewel voorzien zijn van aantekeningen, onder bisschoppelijk toezicht uitgegeven.[39] Mede om die reden werd de 'Professorenbijbel' in de titel van dit opstel getypeerd met de kwalificatie 'op betrouwbaar-kerkelijke basis'. Deze woorden stammen overigens van de niet-katholieke hoogleraar dr. O.J. de Jong die deze aanduiding gebruikt, omdat het bij de 'Professorenbijbel' om een vertaling handelde vanuit de Vulgaat, de officiële bijbel van de Rooms-katholieke Kerk.[40]

Niet-katholieke recensenten hebben er meermalen op gewezen dat de vertalers door zich op deze 'veilige' grondslag te baseren en niet op het Hebreeuwse origineel, de 'werkelijke' bijbel als het ware voor de lezer verborgen hebben gehouden. Dat vasthouden aan de Vulgaat kwam omstreeks 1900 echter ook in katholieke kring ter discussie te staan, alhoewel dat meestal niet al te expliciet naar buiten werd gebracht. Illustratief is de wijze waarop de eerder genoemde pater Van Kasteren het in een meer algemene terugblik op de 'Professorenbijbel' uit 1911 formuleerde: 'Wie dus beproeft, zijn Latijn in het Nederlandsch te vertalen, moet voortdurend als met één oog naar den grondtekst zien. Menig woord en uitdrukking, in zichzelf min of meer zwevend of dubbelzinnig, vindt dáár opheldering.'[41] Dat een vertaler als pastoor Sloet hiervan ook overtuigd was, wordt geïllustreerd door het feit dat hij de lezer in zijn inleiding op *Het Hooglied* (aflevering drie van het vijfde deel uit 1908) eerst een zorgvuldige, maar ritmische vertaling van dit huwelijkslied vanuit de Hebreeuwse grondtekst aanreikt en daarna zijn veel minder vloeiende Vulgaat-vertaling van commentaar voorziet, maar in zijn aantekeningen wel weer voortdurend naar het Hebreeuwse origineel verwijst.

Ook andere vertalers gaan in de loop der jaren, in elk geval in hun inleidingen en aantekeningen, steeds meer in gesprek met de Hebreeuwse grondtekst. Dat is een voordeel van een project waarvan de totstandkoming én de verspreiding zich over niet minder dan zeventien jaar hebben uitgestrekt. Zo werd de gebruiker geleidelijk aan steeds meer vertrouwd gemaakt met andere, meer wetenschappelijke dan ideologische vertaalprincipes, zij het dat die geheel bleven binnen de speelruimte die door het kerkelijk leergezag werd omschreven. Die speelruimte was onder het pontificaat van paus Pius X (1903-1914) trouwens geringer dan onder dat van zijn voorganger, die met *Providentissimus Deus* aan de katholieke bijbelwetenschappers juist meer mogelijkheden had willen bieden. De betekenis van de 'Professorenbijbel' is onder meer daarin gelegen dat de samenstellers ervan, althans in Nederland, stap voor stap een weg hebben gebaand voor een katholieke vertaaltraditie vanuit de Hebreeuwse (en wat het Nieuwe Testament betreft: de

[39]. Deze criteria waren vastgelegd in de pauselijke constitutie *Officiorum ac munerum* van 25-1-1897.

[40]. O.J. de Jong, 'Om een verstaanbare bijbel. Historisch kader', in: A.W.G. Jaakke en E.W. Tuinstra (red.), *Om een verstaanbare bijbel. Nederlandse bijbelvertalingen na de Statenvertaling*, Haarlem-Brussel, 1990, 21.

[41]. J.P. van Kasteren, 'Scripturistisch overzicht', in: *Studiën* 76(1911), 946.